

GAZETA WARSZAWSKA

Z WARSZAWY DNIA 18. PAZDZIERNIKA 1796 R. WE WTOREK.

Z Wiednia 7. Października.

Arcy Xże Karol donosi z *Schwetzingen* d. 29. Września, że Generał *Niuen-dorf* d. 27. t. Mca z *Ulm* do *Blaubayern* pociągnął, z kąd daley ku *Tubingen* marsz swoy ma obrócić. — Generał *Petrarsch* wysłał Podpołkownika *d'Aspre* z letką piechotą i nieco jazdy dla osadzenia mieysc *Kintzig*, *Murg*, i *Rench*, sami zaś z korpusem udał się przez *Horb* do *Willingen*. — Dywizya jedna nieprzyjaciela która wzmocnić miała stanowiska w *Kehl*, znalazła wszystkie drogi na dolinie *Kinzing* przez naszych zajęte i była przymuszona zwrócić marsz swoy ku *Friburg*. — Generał *Neu* donosi z *Moguncyi*, że uderzywszy na forpoczty nieprzyjacielskie, które po odesłaniu części znaczney garnizonu tey fortecy do armii, pozostały garnizon często napaftowały, do cofnienia się je przymusił i 150. niewolnika zabrał.

Z raportow *Latoura* z główney kwatery w *Groth* d. 1. t. m. okazuje się, że d. 29. zeszłego Mca z korpusem swoim z *Laubheim* do *Biberach* posunął się. Przy tey okazji żywa nastąpiła utarczka z cofającą się tylną strażą nieprzyjaciela. — Dnia tegoż *Mercandina* z dywizyą swoją do *Mühlhausen* przybył, a *Frölich* d. 27. st. nął przy *Leutkirch*, gdzie sześć wozow z bagażami i nieco niewolnika zabrał. D. 29. miał do *Wangen*, a d. 30. do *Tetnang* posunąć się, dla uprzedzenia nieprzyjaciela w *Stockach* i złączenia się z

woyskami w bliskości jeziora *Constance* stojącemi. D. 30. przednia straż *Latoura* z *Groth* do *Schufenried* ruszyła, lecz przy *Steinhausen*, z wielką natarczywością od nieprzyjaciela atakowaną była. — Trzy dywizye Generałow *S. Cyr*, *Duhem* i *Taponnier* ciągle nas atakowały. Rozpoczęła się więc uporczywa z obydwóch stron bitwa. Znaszey straż tylna, dywizye *Mercandina* i Xcia *Enghien* potykały się. Sam *Latour* z swym korpusem w sukurs nadszedł i musiał nieprzyjaciela z znaczną stratą zostawić odparty. — Strata nasza także nie była mała, korpus bowiem Emigrantow stracił 400. a woyska Cesarskie 200. ludzi. Majorowie *Wallis* i *Wenkheim* są ranionemi. — Przy odeysciu raportu tego, nieprzyjaciel jeszcze się nie cofnął i zdaie się, że wszelkich użyje sposobow dla zabezpieczenia retyrady parku artylleryi i bagażow.

Z Wiednia 8. Października.

Gdy iak z powyższego poznać można raportu, nie udało się nieprzyjacielowi z tylną swoją strażą z trzech dywizyi złożoną, przymusić do cofnienia się korpus *Latoura*, na dniu więc 29. im tego mca wzmocnił ją czwartą jeszcze dywizyą, i z przemagaćcemi siłami uderzył na prawe skrzydło *Latoura* i w tymże czasie z największą zapalczywością atakował centrum tegoż korpusu, które wraz z prawym skrzydłem do ustąpienia z placu bitwy przymusił. — Po tey bitwie *Latour* co-

fnął się i stanął przy *Alenmoss*, *Mercandis* obiał stanowisko przy *Münchenrod*, a *Baillet* przy *Laubheim*.

Z Londynu 30 Września.

Gdy Dyrektoryat wykonawczy na żądanie Posła Duńskiego, nie chciał wydać paszportow dla naszego ministra przeznaczonego do *Paryża* w negocyacji pokoju, stosując się więc do oświadczenia rządu Francuzkiego po odprawioney poprzedniczo Radzie stanu d. 23 t. m. Ministerium wysłało okręt z banderą neutralną zwany Xiężniczka *Augusta* pod kommandą P. *Radeliff*. Ten okręt powrócił już z *Boulogne* do *Douwes*. Depesze oddał za rewersem Municypalności tamtejszey, a ona przyrzekła posłać je do *Paryża*, iako też odpowiedź Dyrektoryatu do *Douwes* przesłać. Fregata *Andrómida* uwiadomiła nas, że Eskadra Francuzka Admirała *Richery* zabrała wyspę *Nowa-Ziemia* (*Terre-neuve*) zwaną ze wszystkimi okrętami wojennymi i kupieckimi, które się tam znajdowały. Rząd dał natychmiast zlecenie Admirałowi *Gardner* krążącemu z flotą koło *Brest*, ażeby jedenaście liniowych okrętów i jedną fregatę odłączył od niej i do wspomnioney wyspy posłał. — Wydane są rozkazy, do wszystkich komendantow siły zbroyney morskiej, chwytnia okrętow Hiszpańskich, iakoż kilka już zabranych do *Weymouth* i innych portow przyprowadzono. — Z Hiszpanii donoszą, że 40,000 woyska jest w marszu ku granicy Portugalii, pod kommandą Generała *Alvarez Folia* stryia pierwszego Ministra Xiążęcia Pokoju.

Rozpoczęcie się Parlamentu.

Nowy Parlament zgromadził się pierwszy raz d. 27 t. m. Rozpoczęty został przez kommissyą składającą się z W. Kanclerza z *Arcey-Biskupa Kantebury*, Hrabiego

Chatam brata starszego Ministra *Pitta*, obranego niedawno Prezydentem Rady stanu. Nowi Lordowie Hrabia z *Liverpool*, dawniey Lord *Hawkesbury*, Lord *Macartney* i Lord *Gwydit* dawniey *Burrel* w Izbie wyższey zasiedli. — Przyłąpiła potym Izba niższa do obrania nowego Mowcy. Wybor iednomysłny powołał *Addingtona*, do tego urzędu, który już był od niego przez dwa poprzedzające Parlamenta sprawowany. Wielkie jego talenta, stałość i bezstronność, naypodchlebnieysze mu pochwały od stron obydwóch zyskały. Nazajutrz Mowca udał się do krated Izby wyższey, i potwierdzony został od W. Kanclerza. Ządał potym i otrzymał zapewnienie praw dawnych i przywileiow swey izby, iako to: zabezpieczenia osob ią składających i ich familii przeciw procesom kredytorow, wolności nieograniczoney w mowieniu na sessyach, wolnego wniścia do Krola, zaręczenia od Monarchy że ich czynności i mowy z dobrej strony będzie tłumaczył &c. &c. Poczym członkowie Parlamentu wykonali osobiście przysięgę zwyczajną, i Parlament do 6 Października odłożony został, a w tenczas mową od Krola mianą, będzie zagaiony.

Piszą z *Sierra Leona* na brzegach *Afryki*, iż tam ustanowiona jest nowa Angielska osada, która naypięknieysze widoki na przyszłość obiecuje. Praca jego około kawy i bawełny pomyślnie się bardzo udaje. Monarcha kraiu *Foulah* od swoich poddanych zginął, pomimo tego można ich między naybardziejzey ucywilizowanych mieszkańcow w tych stronach liczyć. Wprowadzili do siebie rolnictwo i wychowanie bydła zupełnie na Angielski sposob, a w handlu zamieniają ryż, bawełnę, kość słoniową &c. za Angielskie towary. — Z *Indiow* zachodnich donoszą, iż Guber-

nator *Martiniki* odebrał zlecenie, aby wszystkich *Karaibów* z wyspy *S. Wincen-tego* oddalił. — Lord *Macartney* na rok tylko jeden uda się do przylądka *Dóbrej Nadziei* jako gubernator, nie wprzód jednak podróż swoją rozpocznie, aż w tedy, gdy się względem negocyacji w *Paryżu* okoliczności bardziej wyjaśnią. Wice-gubernatorem będzie *P. Douglas*, z którym jako prywatny sekretarz *P. Barrow* pojedzie, którymu w podobnym charakterze podczas poselstwa do *Chin* towarzyszył. — Między *Londonem* i *Gurnmouth* Telegraf teraz uftanowiono. — Z powodu nadzwyczaj obfitego żniwa, uroczystość podziękowania za to Bogu w przyszłą niedzielę obchodzona będzie. — Zawsze mieliśmy u nas niedostatek srebra, coraz się jednak bardziej pomnaża, a teraz do tego już stopnia doszedł, iż chcąc go mieć, jeden od sta płacić potrzeba. Wszyscy rozumieją, że Parlament każe nowe srebrne bić pieniądze w mennicy, gdyż terazniejszych i mało jest, i wszystkie są wytarte. Wybiano je za tego Króla, lecz w tak małej liczbie, że je tylko w Gabinetach, iako rzecz rzadką widzieć można. — Na urząd Prezydenta miała naszego *J.P. Brook Watson* jest wybrany. Był on dawniej generalnym wojennym Kommissarzem pod Xiążęciem *Jork* w *Niderlandach*, i ma jedną nogę drewnianą. Wniście do parku *Whitheall* jest teraz żelazną kratą obwarowane. — Towary rocznie wywożone z *Hollandyi* do *Anglii* przed wojną są oszacowane do 500,000 funtów (20,000,000 złotych) *Anglia* zaś wprowadzała do *Hollandyi* za 2 miliony funtów (80 milionów złotych.)

Z *Paryża* 26. *Września*.

Na Sessyi Rady 500. dnia 17. t. m. stosownie do projektu Ob: *Dubois* Rada

naftępującą rezolucyą wydała: „W ciągu dni 10. rachując od czasu ogłoszenia tego prawa, trybunały cywilne wybiorą trzech Obywateli z nauki i pocziwości znanych, którzy zatrudniać się będą interessami obrońców oyczyzny, nie przytomanych w swoich pomieszkaniach. „*Dobermenil* żądał procz tego, i Rada uchwaliła: „że kommissya z pięciu osob zatrudni się urządzeniem sposobu, w jaki dobra narodowe, szacunku tysiąca milionów liwrow, przeznaczone na zawdzięczenie obrońców oyczyzny, po między nich po zakończonej wojnie podzielone być mają. „

Poczym Prezydent odzywa się: „*Donoszę* Radzie, że stosownie do iey urządzenia Instytut narodowy żąda byż tu przypuszczonym w celu opisania progresow nauk i kunsztów. *Instytut narodowy* sława u kratak, a mowca iego *Delaplace* mowi — „Przychodzimy w posłuszeństwie prawa nakazującego Instytutowi, ażeby z rocznych prac swoich zdał sprawę, przed ciałem prawodawczym. Nie możecie Obywatele domagać się od nas wielkich iakich wynalazkow, ktore wiekow tylko są dziełem. Wyobrazenie postępowania i coraz większego wydoskonalenia umiejętności, ktoremi się różne wydziały instytutu zatrudniają, zamiarem jest raportu mającego byż wam uczynionym. „ — *Mowca* zaftanawia się potym nad szczegułami następującemi. — Prace zaczęte w zamisrze udeterminowania wielkości łuku merydyanu, ktory służy za zasadę do uftanowienia nowych wag i nowych miar, bardzo już znacznie są posunięte, i w przyszłym roku ukończone będą. — Doświadczenia czynione dla spławu w górę *Sekwany* od *Havre* i *Rouen* do *Paryża* najpomyślniejsze (za pomocą maszyny od jednego z Mechanikow Instytutu

wynalezioney) wypadki okazały, i ułatwić małą komunikacją prostą między morzem i tym wielkim miastem. — Historia naturalna zwierząt, zubożoną zoftała, odkryciem skeletu niezmierney wielkości czworonożnego zwierzęcia znalezionego w głębokości ziemi 100 stop w południowej Ameryce. — Liczne doświadczenia i zastanawiania się Chimików rozszerzyły teorią płynności rozmaitych gatunkow powietrza, których wynalazek odmienił postać fizyki. — Odkryto nowy sposob robienia mydła przez rozтворzenie wełny w ługu popiołowym. — Czynniono z wielką pracą rozmaite doświadczenia dotyczące życia ludzkiego. — Projekt wyrabiania trzciny cukrowey przez ręce wolnych ludzi na brzegach Afryki, był napisany i ogłoszony od jednego z członków Instytutu. — Zastanawiane się nad pieniędzmi papierowemi krajów wschodnich, różne nakoniec rapporta na żądanie rządu wygotowane, czynną pracowitość Instytutu narodowego dowodzą. — Zachowując się w granicach mowy, krotki tylko opis zatrudnień Instytutu, przełożył mowca, i chciałby był ofiarować Radzie pierwszy tom pamiętnikow jego, lecz czas niedozwolił ieszcze wydania go na widok publiczny. *Delaplace* zakończył mowę zapewniając, że członki Instytutu nie tylko pracują nad umiejętnościami i kunsztami, lecz się razem starają upowszechniać pryncypia konfitytucyi Francuzkiej. — Prezydent *Pastoret* w odpowiedzi między innymi myślami wyraził, „Niektore więc ofiary uszły żelaza decemwirow. Prawda, że na próżno wzrok nasz szuka sławnych ludzi, jakimi byli *Dusejour*, *Vieg-d'Azir*, *Larochfoucault*, *Saron*, *Malesherbes*, *Bailly*, *Condorcet*, *Lavoisier*. Szczęśliwa byłaś w twojej niedoli Francyo! iż w czasie

tryumfow zbrodni, albo samotność roztropna, albo niewiadomość tyranow, ochroniły od śmierci tylu ieszcze pozostałych przyjaciół nauk i wolności. — Waszym będzie dziełem obywatele, zatrzyć to zło, ktorego umiejętności doświadczyły. Bydź uczonym mawiał *Sokrates*, jest to mieć wiadomości pożyteczne, temi to wiadomościami oznaczyliście pierwsze wasze kroki w nowych zatrudnieniach przynoszących wam honor, a otworzonych dla was przez konfitytucyą, ktora obok władz publicznych postawiła Instytut narodowy będący także mocną magistraturą, bo magistraturą rozumu i geniuszu. — Przywrocicie nauki i sztuki wyzwolone do ich dawnego przeznaczenia dla dobra oyczyzny, w waszych ręku umiejętności held iey oddawać będą. Słyszac was rysujących postępkow ich obraz, w którym mowca siebie tylko samego zapomniał, jakichże słodkich nadziei nie uczuli reprezentanci ludu, ktory przez wielkich ludzi w każdym rodzaju z pomiędzy siebie wydanych, w potomne czasy sławę swą zapewnił. W ręku ich przemysł i odwaga wydoskonaliły astronomią i marynarkę, a zwycięstwa pomnożyły! Jak obfitych zbiorow spodziewać się z prac ich w ten czas będziemy mogli, gdy pokoy pocieszy Europe? — Posłużywszy nam nauki do obrony i tryumfu wolności, za ich pomocą obyczaje ieszcze odzyskamy. Niech filozofia będzie zawsze nauczycielką cnoty, powiedzcie wszystkim Francuzom, że edukacya rządu i ludzi polepsza, iż tylko prawda sama wiecznie panuje i nad wszystko się wynosi, że rozum nic innego nie jest, jak tylko prawdą, a moralność nauką szczęścia, gdyż szczęściem jest tylko cnota. — Wielu żąda drukowania mowy

Ob: *Delaplace* i odpowiedzi Prezydenta na co iednomyślnie zezwolono.

Wiadomo jest, iż rok Rzpltey Francuzkiewy stosownie do astronomicznych obserwacyi zaczyna się dnia 22. Września, gdyż dnia tego o godzinie 9. z rana 18. minutach i 32. sekundach słońce wstępuje w znak wagi, i czyni prawdziwe iesienne porównanie dnia z nocą. Stosownie do tego urządzona była uroczystość, całkiem w starożytnym guście, obchodzona z powodu ustanowienia Rzpltey. Widziano słońce pod postacią *Appollina* na wspinałym wozie od 12. ciągnionych koni, otoczone od godzin pod różnemi figurami wystawionych. Za niemi szły cztery pory roku każda na osobnym wozie. — Statua *Appollina* była bardzo wielka, godziny były na płotnie malowane, i za każdym wiatrem poruszały się, pory nawet roku ruch okazywały. — Były także gonitwy wozowe, konne i piesze tak iak na poprzedzających świętach narodowych. Piękność nocy nadgrodziła dnia niepogodę i illuminacya wspinała osobliwie szkoły wojskowej, toż samo i fajerwerk bardzo się dobrze udały. — Z drugiey strony rzeki urządzono, w rowneyże linii przy domach *de Chaillot* illuminacya, która widziana z daleka pięknoscią swoją wszystkich zadziwiała. Okrag także cały placu marsowego, w podwoynym rzędzie z każdej strony był illuminowany.

Z *Paryża* 28. *Września*.

Zapewniają, że Dyrektoryat wykonawczy posłał Generałowi *Buonaparte* zlecenie, ażeby 30,000. wojska od armii Włofkiewy przez kray *Gryzonów* na pomoc Generałowi *Moreau* posłał, *Mantwę* zaś w 40,000. otoczył i bombardował, a osobnym korpusem obsadził wąwozy *Tyrolskie*. — Pogłoska iakoby już pesel *Angiel-*

ski znajdował się w *Paryżu*, przez urzędowe doniesienie od rządu, za niezgodną z prawdą jest ogłoszona.

Z *Hagi* 4. *Października*.

Onegday wyjechał z tąd do *Paryża*. Minister Portugalski Kawaler *Brouio* z sekretarzem legacyi *Britto*, który mu ofiataczne z *Lisbony* przywiezł instrukcye dla traktowania o pokoy. — Dnia tegoż odprawila się konferencya, między wyznaczoną od rządu Kommissyą i między ministrem Francuzkim *Noel*, oraz Generałem *Daendels* względem terażnieyszego stanu armii *Sambry* i *Moxy*. Dywizya wspomnionego Generała, która z armią Francuzką północną złączyć się miała, zostanie ieszcze w okolicy *Nimmegi*. W konwencyi uczyniono wniesienie, aby wyznaczyć dwie Kommissye, z których iedna ma się zatrudnić ułożeniem księgi praw cywilnych, a druga ma zrobić zbier praw kryminalnych. — Handel nasz traci wiele, gdyż Anglicy krążą uftawnie przy brzegach naszych, a kupcy innych krajow obawiają się wysyłać do nas towarow. — Okręt ieden Amerykański przybył do *Helvoetsluis* z *Batawii* z kąd 15. *Maja* roku bieżącego wyruszył i gdzie zupełna w owym czasie panowała spokoyność. — Rząd Francuzki nietylko pochwalił zakaz od konwencyi względem przywozu towarow Angielskich na neutralnych okrętach wydany, ale wydał podobnyż zakaz w *Belgium* i w portach morza śródziemnego.

Z *Strazburga* 25. *Września*.

Wysłani Deputowani od *Cyrkułu Frankonii* do *Paryża*, powracając ztamtąd przejeżdżali tędy i iuz się w dalszą podróż udali. — Jeszcze 20. *Fructidor* (6. *Września*) w interessie ich następującą rezolucyą Dyrektoryat wykonawczy wydał. 1. Układ tymczasowy 20. *Thermi-*

dora (7. Sierpnia) między pełnomocnikami Cyркуtu Frankonii i umocowanym Generałem *Ernouf* zawarty, aż do 12go artykułu potwierdza się. 2. Ten artykuł ma być w tym sposobie ułożony: Posessye Krola Pruskiego, Xiążęcia Hessen-Kasselskiego i innych Xiążąt, którzy pokoy z Francuzką Rzpltą zawarli, do terażniejszego układu, co się tycze kontrybucyi nie należą. 3. Wszystkie rozkazy, które Generał *Jourdan* względem kontrybucyi wydał do miasta i Dystryktu *Norymbergi* i *Bambergu*, miasta i Biskupstwa *Würzburg* i miasta *Schweinfurt* za nieważne poczytane zostaną. 4. To zaś, co już jest zapłaconego ma być odtrącone od summy umowionej na dniu 7. Sierpnia. 5. Ministrowi zagranicznych interesow zaleca się, aby uwiadomił o urządzeniu terażniejszym, Deputowanych Cyркуtu Frankonii. 6. Ma także umówić się z niemi w iak naykrotszym czasie względem reszty kontrybucyi tak pieniężnych iak in natura, które na kraie tegoż Cyркуtu rozłożone być mają. 7. Posłany zostanie Agent dyplomatyczny do Frankonii, który się interessami Rzpltey zatrudniać będzie.

Cała administracya Francuzka w zabranych Auftryakom kraiach, która dawniej w *Freiburg* zostawała, d. 17. tego miesiąca w *Bazylei* stanęła. W *Huningen* złożony jest sąd wojskowy na Generała *Laborde*. Generał *Tuncq* jest od służby uwolniony. Generał *Delmas* przy *Ingolstadt* raniony przez *Bazyleę* do *Brunndrut* do familii swojej udał się. Szkoda od chłopow uzbroionych wojskom Francuzkim czyniona jest dosyć znaczna. W tych dniach posłany był kuryer z *Kehl* do *Freyburga*, do którego w wielu miejscach iak tylko był poznany strzelano.

Z *Inspruk* 28. Września.

Francuzi znajdują się jeszcze w *Trydencie*, *Roveredo* i *Lavis*. — W *Karyntii* zbiera się 25.000. wojska dla posilkowania *Wurmsera* i spodziewać się można, że nieprzyjaciel będzie przymuszony opuścić miejsca wspomniane.

Z *Koblencz* 30. Września.

Wczoray o godzinie 4tej po południu Auftryacy atakowali *Neuwied* od strony *Hattersdorf*. Liczna ich jazda przymusiła była Francuzow do cofnienia się do swych szanców. Zaczął się potym straszliwy ogień ze wszystkich bateryi, trwający do godziny 8mej wieczorem i Auftryacy z nowu z miasta ustąpić musieli. — Strata z obydwóch stron była znaczna. Niektóre domy w *Neuwied* mocno ucierpiały. — Znajduie się tu teraz Generał *Kleber*.

Dnia 1. Października.

Nazajutrz po bitwie w *Neuwied*, Generałowie *Bernadotte* i *Kray* widzieli się z sobą i po kilku godzinney konferencyi, ogłosili miasto *Neuwied* neutralnym, tak że teraz w mieście niemasz, ani Francuzow ani Cesarzkich. — Po tej umowie, republikanie do swych bateryi i okopow cofnęli się, które tym są straszniejsze, gdyż Auftryacy przez *Neuwied* tylko zbliżyć się do nich mogli.

Z *Kolonii* 1. Października.

Czynności wojenne na obydwóch brzegach *Renu* znowu się rozpoczęły, o to są urzędowe względem nich doniesienia: Dywizya dawniej Generała *Marceau* nad którą teraz Generał *Hardi* ma komendę, atakowaną była d. 27. zeszłego Mca od trzech kolumn nieprzyjacielskich przy których 1200. jazdy i 18. armat znajdowało się. Jedną z tych kolumn przeszła *Selz* przy *Sorgenloch* i udała się

do *Uberstadt*. Drugą pociągnęła na *Nieder-Ulm*, a trzecią na *Obér i Nieder-Ingelheim*. Nieprzyjaciel wszędzie odparty został, cofnął się za *Selz*, stracił wiele ludzi i 60. wzięliśmy mu niewolnika. Stanąwszy w wiosce *Nieder-Ingelheim* musieliśmy podpalić ją, dla przymuszenia go, do ustąpienia z niej.

Dnia 3. Października.

Nieprzyjaciel z znaczną siłą i wielką liczbą armat atakował d. 29. zeszłego Mca wszystkie forpoczty nasze i miasto *Neuwied*. Przewyższające siły jego, przymusiły wojska nasze do opuszczenia swych stanowisk i cofnięcia się do baterji most okrywających, gdzie powtórnie zebrane znowu pod dowództwem Generałów *Bernadotte* i *Simon* uderzyły na Cesarzkich. Zaczęło się mocne z ręcznej broni strzelanie. Dwa razy opanowaliśmy miasto i dwa razy wyrugowani z niego zostaliśmy, nakoniec zebrawszy wszystkie siły staliśmy się panami trzech części miasta *Neuwied*. Noc przerwała bitwę. — Nazajutrz za zezwoleniem wzajemnym *Neuwied* zostało neutralnym ogłoszone. — Armia Cesarzka niższego *Renu* nie ma teraz po oddaleniu się od niej Arcy-Xcia *Karola* jak tylko 20,000. ludzi i została pod komendą Generała *Werneka*.

Od brzegów *Lahny* 2. Października.

Główna kwatera Generała *Werneka* jest jeszcze w *Ukerat*. Nad *Siegą* wszystko jest spokojno. — Nieprzyjaciel opuścił swe stanowisko w *Bensberg* i gromadzi swe wojska w okolicach *Düsseldorfu*, kwatera generalna *Fourdana* jest w *Kolonii*. — Armia *Sambry* i *Mozy* zbiera się w okolicach miasta *Koblencz* i na *Hundsrücku*, na prawej stronie *Renu* dywizya tylko *Lefevra* została i stoi przy *Mühlheim*

złączywszy się z częścią jedną armii północnej.

Z *Stutgardu* 3. Października.

Armia Generała *Moreau* cofa się po nad granicą *Szwajcaryi* ku *Brizgowii*. Główna kwatera jego była d. 30. zeszłego mca w *Salgau* o kilka mil od *Stockach*. *Nauendorf* złączony z *Petrarschem* chce z boku uderzyć na nieprzyjaciela.

Z *Manheimu* 4. Października.

Część wojsk Cesarzkich która przeszła *Ren*, miała już stanąć w *Edenkofen* i innych miejscach pobliskich *Landawy*. — Główna kwatera Arcy-Xcia *Karola* przeniesiona wczoraj została z *Schwetzingen* do *Graben*.

Z *Moguncyi* 4. Października.

Wojska z garnizonu tutejszego, które dopomagały ścigać cofającego się nieprzyjaciela, powróciły tu i stanęły w obozie oszańcowanym w *Hechtsheim*.

Z *Wezela* 5. Października.

Dyrektor generalny krajów zdobytych, między *Mozą* i *Renem* wydał do mieszkańców tych krajów następującą proklamacyą: Obywatele! Uchwała Dyktoryatu nakazująca sekwestracją dóbr duchownych, jest wam wiadoma. Potrzebną ona jest dla wsparcia waszego, przez zmniejszyć się mający ciężar różnych rekwizycyi czynionych od rządu, którym od dwóch lat zadosyć czynić, byliście przynaglenni. Rząd Francuzki zabierając dochód z tych dóbr, niechce naruszać obrządków religijj waszey, przeciwnie, obrządki te bardziey będą niż dawniey szanowane, a plebani nappierwsi odbierać będą pensye dla duchowieństwa wyznaczone. Mieszkańcy wieyscy! emissaryusze źle myślących zachęcać was może zechcą, do nieposłuszeństwa prawu. Niesłuchay-

cie mów ich podstępnych, własny ich interes kierować niemi będzie, lecz usiłowania ich próżne będą, przeciw najwyższej woli rządowej. Jeżeli Rzplta potrafiła oprzeć się połączonej sile różnych mocarstw Europy, czy może się obawiać intryg kilku słabych osób, które same sobie przepaść gotują. Bądźcie albowiem przekonani, że najmocniejszych użyto środków do utrzymania spokojności publicznej. — Zaprzysięgłem, że nigdy bezkarnie naruszoną niezostanie i powtarzam toż samo z oświadczeniem jednakże najwyższych chęci, abym nigdy nie był przymuszony do wykonywania rygoru prawem przepisanego. (podpisano) Pruneau.

Z Manheimu 5 Października.

Generał *Hotze* znajduje się teraz w *Guermesheim* lecz patrole korpusu jego podchodzą już do *Weissenburg*, *Hagenau* i *Borgzabern*. — Dziś słychać tu strzelanie z armat od strony *Landawy*. Garnizon tej twierdzy ma być słaby i z samych tylko rekrutów złożony.

Z Frankfurtu 6 Października.

Kommissoryat generalny wojsk i inne wojskowe departamenta dziś i jutro tu staną — Słychać że główna kwatery Arcy Xcia *Karala* była d. 4. t. m. w *Carlsruhe* a 5 w *Rastadt*.

Z Ratyzbony 27 Września.

Minister Austriacki *J.P. Fahrenberg* i nowy Szwedzki i Pomeranii Posel *J.P. Bilot* przyjechali tu na powrót. Gdy miasto nasze już od wojennego niebezpieczeństwa jest wolne, spodziewać się więc można, że sejm Rzeszy na nowo czynności swoje rozpocznie, względem czego od przytomnych ministrów stosownie do Posła reprezentującego Elektora *Mogunckie-*

go jako Kanclerza Rzeszy Niemieckiej podane zostały rekwizycje na piśmie.

Z Hamburga 8. Października.

Listy z *Gdańska* donoszą, iż rząd Pruski żądał od tego miasta, dostawienia za udeterminowaną cenę 7. tysięcy łastów żyta. toż 5. tysięcy od *Elbląga*, 3000. od *Krolewca* i 1000. od *Memla*, a to w 3ch terminach to jest, w *Grudniu*, *Marcu* i *Sierpniu*.

Z Norymbergi 2. Października.

Minister *Hardeberg* następującą do miasta naszego przysłał deklaracją: Niżej podpisany ma honor oświadczyć imieniem Króla swego Magistratowi i Mieszczanom Miasta *Norymbergi*, iż *J. K. Mość* przyjął z prawdziwym ukontentowaniem, i oszacował jak należało dowód zaufania, który mu okazano ofiarując się dobrowolnie poddać pod panowanie Pruskie, i jednakże dla terażniejszych okoliczności Król *JMc* przyjąć nie może tych chęci i potwierdzić aktu umowionego poddaństwa. Z tym wszystkim w dowodach tak oczywistych ufaści całkowitej, znajduje dla siebie powody, okazania miastu, swego interessowania się i dobroci szczególniejszej, i że od tego momentu wszystko z robi, co tylko od niego zależeć będzie dla pomnożenia szczęścia jego i bezpieczeństwa, tak jako *J. K. Mość* stosownie do okoliczności i wypadków, które nastąpić mogą, nigdy nie będzie dalekim od odpowiadania ile w jego będzie mocy na dalsze żądania miasta. „ Wojska Pruskie stosując się do tej deklaracji wczoraj o godzinie jedenastej przed południem wyszły z miasta, w którym od d. 2. Września zostały, i teraz na przedmieściach tak jako dawniej stoją.

GAZETY WARSZAWSKIEJ

Z WARSZAWY DNIA 18. PAZDZIERNIKA R. 1796. WE WTOREK.

W tych dniach wyszedł od tutejszey Prześ: Kamery List okólny do całego Duchowieństwa i do possessorow Duchownych, oraz do wszystkich Possessorow Starostw, tenut i iakiegokolwiek rodzaju lub imienia królewsozyczn, z przyłączoną Deklaracją Najjaśnieyszego Króla JMei ogłaszającą, że dobra Duchowne, tudzież Starostwa i inne dobra Królewskie pod publiczną administracją skarbu Królewskiego wzięte będą, jak w Prusiech Południowych tak w Prowincyach nie dawno od bywszey Rzpltey Polkiewy akwirowanych.

Avertissement.

Da Seine Königl: Majestät von Preussen Unser Allernädigster Herr unterm 9. August c. ein besonderes Patent zur Erhaltung der Ruhe und Ordnung in der Provinz, aus Hoehchsteigener Bewegung haben ergehen lassen, wodurch jeder Einwohner derselben, an seine dem Staate und seinem Hoehchsten Landes Herrn schuldigen Pflichten nochmahls erinnert wird und die auf Verletzung dieser Pflichten in den Landesgesetzen verordneten Strafen wiederholt eingeschaefft werden, so wird das Publicum hiermit erinnert, sich mit den Inhalt dieses Patents welches nicht nur gewoenlicher massen publicirt worden, sondern auch bey den Land und Steuer-Räthen imgleichen bey den Kreis Justitz Kommissionen zu allen Zeiten inspiciert werden kann, sorgfältig bekant zu machen, die darin vorgeschribenen Pflichten treulich zu beobachten und sich für den auf die Uebertretung gesetzten Strafen sorgfältig zu hüten. Signatum Warschau den 9. October 1796.

Koenig: Südpreuss: Krieges und Domainen Kammer.

v. Harlem.

Obwieszczenie.

Gdy Najjaśnieyszy Król Jegomość Pruski Pan Nasz Miłościwy dn. 9. Sierpnia r. b. osobny Patent względem zachowania spokoyności i porządku w prowincyi z własnego Najwyższego powodu wydać raczył, w którym każdemu Obywatelowi teyże Prowincyi obowiązki krajowi i Najwyższemu Monarsze swemu winne powtornie przypominają się, oraz kary na przestąpienie tych obowiązkow w Prawach krajowych ustanowione powtornie obfrzają się; więc ninieyszym przypominam się Publiczności, ażeby treści tegoż Patentu, który nietylko sposobem zwyczajnym ogłoszony został, ale też każdego czasu u Konsyliarzow Powiatowych i Poborowych, tudzież u Kommissyi Sądowych Powiatowych przeyrzanym bydź może, jak naydokładnieyszą powzięła informacją, obowiązki tam przepisane wiernie zachowywała, kar zaś na nieprzełamanie tychże ustanowionych pilnie wyfrzegala się. Dan w Warszawie d. 11 Paźdz: 1796 R.

J. K. Mei Prus Południowych Woykwa i Ekonomiczna Kamera,

v. Goldbeck.

Z Płońska 15 Października.

Xiąże Biskup Płocki zawsze teraz w swojej Dyecezyi mieszkający znając doskonale na czym oświecona Tolerancya zasadza się, w domu dla Emerytow Kapłanów przed kilku latami od siebie wymurowanym kaplicę (która miała być miejscem modlitwy dla tychże Starców Emerytow, i dla Rekolektantów) do nabożeństwa osobom innego Wyznania naznaczył. Niepochwalać zaś przypadku chowania ciał innego wyznania na miejscach nie przyzwoitych, karmelitom w Płońsku Parafią trzymającym zalecił, aby ci zniosłszy się z kommissyą Policyjną starali się o wyznaczenie miejsca na oddzielny cmentarz, dla chowania ciał innego wyznania. Takowe roztropne i umiarkowane godnego Pasterza postępowanie zasługuje zapewne na chwałę i szacunek w Publiczności.

Z Konstantynopola 15. Września.

Na miejscu złożonego *Ratib*, obrany został *Effendim* czyli Kanclerzem Państwa *Rasich Mehemed*, który był dawniej do Moskwy, jako *Ambassador* posyłany z powodu pokoju zawartego w *Gallacz*. Minister Szwedzki coraz więcej traci z swojego kredytu, osobliwie od tego czasu, jak *Porta* uwiadomioną została przez dwór Sztokolmski, że zamiast zakończenia traktatu względem posilków pieniężnych, myśli raczej o zawarciu ścisłych związków z Rosyją. Chcą nawet wspomnianemu Ministrowi odjąć znaczną pensyą, którą miał za wydane dzieło pod tytułem: „*Obraz generalny Państwa Otomańskiego*.” — Wkrótce Kapitan Basza ma powrócić, znajdzie się on teraz przy *Chio* dla wybierania według zwyczaju podatków. — Jeden ze statków jego powracając z *Egiptu* z summą więcej 100,000

piastrow wynoszącą, napotkany był przez korsarza maltańskiego, lecz odważny kapitan Turecki wolał raczej zginąć przez zapalenie umyślnie prochów iak poddać się. — Pogłoska o rewolucyi na wyspie *Kandyi* zdaie się, że się nie potwierdzi gdyż ostatnie doniesienia urzędowe nic o tym nie wspominają.

Z Włoch 25. Września.

Podług listów z *Rzymu* d. 17. t. m. przybył tam d. 12. tegoż mca kuryer wysłany od *X. Galeppi*, wysłanego w charakterze pełnomocnika, na Kongres do *Florencyi*, a nazajutrz sam do *Rzymu* powrócił, i natychmiast do Papieża i Sekretarza stanu udał się. — Słychać, że na wspomnionym kongresie, Francuzcy Kommissarze *Salicetti* i *Garrau* podali pełnomocnikom papieżkim 36. punktów mających służyć za zasadę do zawarcia pokoju. Rzeczeni Kommissarze żądają odpowiedzi na nie, za dni ośm z oświadczeniem, że jeżeli iey nie otrzymają, zawieszenie broni trwające dotychczas, natychmiast ma ustać. — Głoszą, że między wspomnionemi punktami, następujące znajdują się: „ażeby Papież wszystkie przeciw urządzeniom Francuzkim w rzeczach duchownych od roku 1789. wydane bulle odwołał, — żeby *Bononią*, *Ferrare*, *Romanią*, *Castro*, *Ronciglione*, *Pontecorve* i *Benevent* odstąpił, — aby inkwizycya była zniesiona, — żeby w *Rzymie* pod opieką Francuzką municypalność uorganizowała się, — żeby Francuzi i ich stronicy w stanie papieżkim znajdujący się, osobną i niepodległą mieli sądową jurysdykcyą. — Żeby Papież przez cały ciąg wojny płacił miesięcznie Francuzom 300,000. liwrow. — Zdaniem jednomyślnym wszystkich Kardynałów (iak w samym *Rzymie* głoszą) było, iż żaden z

tych punktów nie może być przyjęty. — Uważać więc można negocjacje na kongresie rozpoczęte jak zerwane, zwłaszcza gdy nawet Kommissarz *Garrau* wyjechał już z *Florencyi*, i d. 16. t. m. powrócił do *Medyolanu*. — Czynią się zatem przygotowania do nowych wojennych czynności, drugą ratę wypłacić się mającej kontrybucyi wstrzymano, a Ministrowi Francuzkiemu *Cacault*, odmówiono paszportów dla 25. Francuzów, którzy do *Rzymu* przyjechać mieli. — Przybył do *Rzymu* d. 10. Września z *Neapolu* Kardynał *Pignatelli*, miał dnia następującego prywatną audyencyą u Papieża, po której pojechał do *Lombardyi*, dokąd od Generała *Buonaparte* został wokowany. — W *Neapolu* ogłoszono d. 12. t. m. proklamacyą królewską, której treść jest ta: „Od czasu, w którym spokojność Europy została naruszona, podwoiliśmy oycowską naszą pieczołowitość, w zamiarze zapewnienia dla kraju mocnej obrony. Staraliśmy się utrzymywać sprawiedliwość, wzmocnić siły lądowe i morskie, a na granicach królestwa postawić znaczne wojsko, z bitnych weteranów i walecznych rycerzy złożone, którzy pospieszyli gorliwie na obronę religii, tronu i oyczyzny. Stanęliśmy osobiście na czele mężnych wojsk naszych, i gdy szło o dopełnienie świętych i wielkich panującego powinności, nie zastanawialiśmy się nad niewygodami i trudami. — Trwamy w przedsięwzięciu poświęcenia nawet królewskiej naszej osoby, dla dobra kraju, i mamy nadzieję; że te kroki nasze, połączone z środkami dla zawarcia pokoju przedsiębranymi, sprawią, iż państwa nasze spokojności używać będą. — Dla dościa do tego celu, trzeba zebrać na granicach większe siły niż te, które mieliśmy do tych-

czas. — Wzywamy więc wszystkie stany ukochanych poddanych naszych, aby wszelkiem: w mocy ich będącemi sposobami armie nasze wzmocniły. Spodziewamy się że młodzież pospieszy do granic, i tam pod kommandą naszą przyłoży się do zabezpieczenia kraju, albo przez trwałe pokoy lub przez świetne zwycięstwa. — Zalecamy wszystkim urzędnikom, aby niniejszą odezwą w miejscach urzędowania swego ogłaszali &c. &c.

Z Medyolanu 25. Września.

Zeszłego czwartku obchodzono tu anniwersarz Rzpłtey Francuzkiej. Na placu przed kościołem katedralnym wystawiono ołtarz oyczyzny. *Buonaparte* z całym sztabem i wszyscy urzędnicy tam się zebrałi. Po kilku mowach i pieśniach patriotycznych, wszyscy udali się do pałacu narodowego (dawney rezydencyi Arcy-Xcia) gdzie był dany wielki obiad na 220 osob. — Dnia tego Generał *Buonaparte* kazał wypuścić na wolność 20. osob wziętych w zakład pomiędzy obywatelami *Medyolanu*. — Słychać, że Anglicy żądali od wielkiego Xcia Toskanii, aby im pewney wielości zboża odstąpił, lecz im to odmówione zostało. —

Dnia 27. Września.

Donoszą z *Genui*, że 20. t. m. flotta Angielska pokazała się przed tym portem. Gdy pomimo danego zwyczajnego znaku stała przy brzegach, zaczęto więc do niey z kilku bateryi strzelać, i kilka okrętów zostało uszkodzonych, po czym flotta od portu oddaliła się. Dnia tegoż dwa liniowe Angielskie okręty wysadziły 600. ludzi na wyspę *Capraia*, którzy ją opanowali, wzięwszy w niewolę komendanta i garnizon. — Muncypalność nasza zaciągnęła długu 2. miliony 600. tysięcy liwrow. — Dowiadujemy się, że

garnizon *Mantui* d. 24. t. m. uczynił wy- | nął się do *Lavis* z tamtey strony *Tryden-*
cieczkę dla furazowania w okolicy *Gover-* | tu, gdzie Generał Francuzki *Vaubois* stoi
nolo, i że korpus ieden Anstryacki posu | z korpusem wojska. —

List Gończy.

Oznajmujemy wszem w obec i każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy; iż dnia 13. Września w nocy, przez gwałtowne wyłamane się z więzienia niżej wyrażone osoby które były za kryminalne występki aresztowane uciekły.

1szy *Marcin Gollek*, który za popełnione z morderstwem złączone rozboystwo do więzienia wsadzony, był średniego wzrostu, włosy miał brunatne, oczy czarne, przy ucieczce był ubrany w kurtce nowej sukienney, zieloney, w kamzelce i spodniach tegoż koloru.

2gi. *Franciszek Dziwanowski*, który za złodziejstwo popełnione do więzienia w sadzony, mający lat 28. był wzrostu średniego, małego krośtowany, czarne oczy, a włosy miał strzyżone, ubior jego przy ucieczce Tużwórka letnia w paski nankinowa, podobnie spodnie i kamzelka, buty, i kapelusz czarny okrągły, redem jest iak w inwestygacyi wyznał z *Piedyciska* trzy mile od *Lublina*.

3ci. *Jozef Gurski*, który za kradzież koni był wsadzony miał lat 40. wzrost mały, włosy i oczy czarne, ubior jego przy ucieczce, wołoszka granatowa sukienna spodnie płócienne białe.

4ty. *Jozef Gęsowski*, który za kradzież koni był osadzony, mający lat 20. z wyznania iego był rodem z *Gasowa* koło *Brańska* wzrostu na cali 9. włosy żółtawe, ubior iego kapota sukienna spodnie płócienne rozdarte, czapka z siwym baranem.

5ty. *Parobek Wawrzeniec Wabykowski.*

6ty. *Jozef Czwiczek*, obydwu z *Czulkowa*, każdy mający lat 30. wzrostu średniego w sukmanach i siwych spodniach płóciennych, gdy wzwyz wyrażone, a osobliwie pierwsze cztery osoby ze wszech miar publiczności są niebezpieczne przeto upraszamy tak wszelkich zwierzchności, iako i dziedzicow, dzierżawcow, Ekonomow Magistratow, aby gdziekolwiek znajdujących się tychże wzwyz wyrażonych aresztować i do Kommissyi sprawiedliwości do *Pułtuka* z nadgodą wszelkich expensow transportować raczyli. Dan w *Pułtuku* dnia 22. Mca Września Roku 1796.

Kommissya sprawiedliwości Powiatowa Jego Król: Mci Prus.

D O N I E S I E N I A .

Pewna osoba posiadająca język Francuzki i Niemiecki chciałaby znaleźć gdzie miejsce dla nauczania młodzieży tychże językow, lub dawania komu lekyi partykularnych, albo też towarzyszenia Panu iakiemu w podróżach. Ktoby oniey chciał powziąć wiadomość niech się do *J.P. Drukarza Dufoura*, mieszkającego w *Starym Mieście*, zgłosić raczy.

Gdy w *Marywillu* pod *Nrem* 17 i 19 od lat kilku i kilkunastu różne rzeczy zastawione, a właściciele dotychczas onych nie wykupują; ostrzegam niniejszym uwiadomieniem, że jeżeli naydaley w przeciągu sześciu niedziel każdy nie wykupi swych rzeczy, które u mnie zastawił, kęć one urzędownie taxować i sprzedać, a gdy z przedania onych wypadnie mniejsza kwota niżeli się aktualnie należy, będę sądownie poszukiwał repetycyi do osoby każdego, z umieszczeniem imion ich w *Gazetach*. W *Wasszawie* d. 6. Octob. 1796.

Pigułek arcy skutecznych na wygubienie *Szczurów* i *Myszów* można każdego czasu dostać u *J.P. Berdan Maystra Krawieckiego*; który dawniey mieszkał w kamienicy *Karmelickiey* Nro 2677 przy *Ulicy Bednarskiej*, teraz zaś mieszka w *Kamienicy J.P. Kasperskiego* na dole przy *Ulicy Krzywokoło* Nro 129 sytuowany.